

zápasu rozhoduje jedině hospodářská a sociální moc. Kdo jest silnější, ten daň zcela neb s částí přesune, kdo jest slabší, na tom zůstane daň lpěti. Ale to nelze nikdy napřed předvídati a závisí to od mnohých různých okolností. Nelze proto nikdy s naprostou jistotou o nějaké dani tvrditi, že se přesune aneb že se nepresune. Vždyť jedna a táž daň za určitých okolností, v určité době neb v určitém místě se přesune, za jiných okolností, v jiné době a v jiném místě nikoliv. Ku př. daň činžovní přesune se tam, kde poptávka po bytech přesahuje jich nabídku, tedy v místech se stoupajícím obyvatelstvem, naproti tomu nepresune se v místech a dobách, kdy obyvatelstva ubývá a nabídka příbytků jest větší než poptávka po nich. Stejně daň rentová přesune se tehdy, je-li poptávka po zápůjčných kapitálech větší, než jich nabídka a naopak nepresune se, jeli tomu naopak. I daně spotřební při výrobě ukládané nemusí se nutně na spotřebitele přesunouti, jde-li o spotřebu relativně zbytnou (tabák, líh, pivo) a reaguje-li spotřeba proti zvýšení cen zmenšením poptávky.

Proto právě zákonodárce naproti tendencím přesunovacím jest více méně bezmocným. Přímý rozkaz přesunutí, aneb naopak jeho zákaz, zůstává zpravidla praktiky bezúčinným, poněvadž, jak již zmíněno, lze jej obcházeti. Jest možno nejvýš prohlášení právní neplatnosti úmluv, jež mají za předmět d. p., ale domáhání se takové právní neplatnosti pořadem práva ex post jest celkem dosti řídkým a proto málo praktickým. Ovšem nikoliv všechny druhy daně jsou stejně lehce přesunutelný. Některé daně se mnohem snadněji přesunují než jiné. Tak nejsnáze přesunutelný jsou daně spotřební, z daní výnosových daň činžovní a rentová. Méně snadno přesunutelný jsou již daň pozemková a výdělková, nejméně jest přesunutelná daň důchodová, ačkoliv ani u ní nelze mluvíti o absolutní nepřesunutelnosti (placení daně důchodové za zaměstnance soukromými podniky). Z daní nepřímých přesunutelná jest snadno daň z obratu, daň z převodů nemovitostí i daň z přírůstku hodnoty, naproti tomu nepřesunutelná jest daň dědičná.

Jsou ovšem jisté okolnosti, které přesunutelnost daňovou podporují. Tak zejména nevyhovuje-li daň zásadám všeobecnosti a stejnoměrnosti. Čím více jest výjimek zdanění při nějaké dani, tím větší jest popud daň tu tam, kde výjimky takové

není, přesunouti. Tak na př. při dani rentové, od které zpravidla jsou dluhopisy státní osvobozeny. Rovněž nestejnoměrnost sazeb daňových a příliš ostrá vzestupnost svádí stejně jako k defraudacím daňovým, také k přesunování.

Proto tam, kde zákonodárce chce se vyvarovati přesunování daně, má se snažiti o to, aby daň byla co možno všeobecná a stejnoměrná. Tím spíše zamezí podnět k přesunování, než výslovnými zákazy jeho. O tom, jakým způsobem má zákonodárce naopak přesunutí usnadňovati, tam, kde jest to jeho úmyslem, bylo již mluveno.

P. d. jest jedním z nejzajímavějších zjevů v oboru theorie daňové, ale stejně důležitý jest také jeho význam na poli daňové politiky, neboť nedostatek zřetele k možným p. d-m může i nejideálnější soustavu daňovou učiniti tvrdou a nespravedlivou.

Vedle přesunutí vyskytují se v oboru daňovém ovšem ještě jiné zajímavé účinky daní, které jsou širší než vlastní p. d.

Literatura.

Prince Smith: „Über die Abwälzung“, 1866; Kaizl: „Die Lehre von der Überwälzung der Steuern“, 1882; Pantaleoni: „Teoria della traslazione dei tributi“, 1882; Graziani: „La teoria generale delle ripercussioni delle imposte“, 1889; Einaudi: „Studi sugli effetti delle imposte“, 1902; Petritsch: „Zur Lehre von der Überwälzung der Steuern“, 1903; Natoli: „Studi sugli effetti economici dell'imposte“, 1909; Mildschuh: „Klassifikation a všeobecná theorie hospodářských účinků daní“, 1914; Týž: „Steuerwirkungen“ v Gerloffově a Meiselově „Handbuch der Finanzwissenschaft“, 1927; též v soustavných dílech finančně vědeckých u Schäffle a Ad. Wagnera.

Cyril Horáček st.

Dávka z majetku a z přírůstku na majetku.

Zkratky: Dávka z majetku = dzm., dávka z přírůstku na majetku = dzpř., dávka = d., zák. č. 6/1924 Sb. = nov.

I. Úvod. II. Nejhlavnější zásady dzm. III. Nejhlavnější zásady dzpř. IV. Společná ustanovení pro d-u. V. D. a mírové smlouvy. VI. D. a smlouvy o dvojím zdanění. VII. D. a pozemková reforma. VIII. Měnový účel d-y. IX. Statistika. X. Literatura.

I. Úvod. Program zemřelého prvního ministra financí dra A. Rašína směřující k nápravě světovou válkou rozvrácené měny (zákon ze dne 25. II. 1919, č. 84 Sb.) obsahoval tyto základní myšlenky:

1. Okolkování bankovek za účelem roztržení dosavadního měnového společenství s býv. Rakousko-Uherskem a zadržetí poloviny bankovek k okolkování předložených jako 1% státní půjčku.

2. Soupis všech důležitějších součástí majetkových, a to

3. za účelem zavedení dzm. a dzpř.

Kdežto opatření ad 1. a 2. jsou již částečnou přípravou pro d-u, jež v tomto rozsahu v žádném státě vůbec nebyla provedena, jest d. sama výrazem přesvědčení v býv. Rakousku i Německu v letech válečných obecně přijatého, že jediným východiskem k zaplacení válečných dluhů může být oběť na jmění, kteréž v celku se vzdor válce ve své existenci uchovalo; v býv. Rakousku byla již v roce 1917 pořádána vládou obsáhlá anketa o zásadách, na nichž by budoucí d. ze jmění měla spočívat. Když pak padlo v nově vzniklém čl. státě rozhodnutí ve prospěch zavedení dzm., odpovídal citění převážné většiny obyvatelstva požadavek, aby přírůstky na jmění během a vzdor válce vzniklé postiženy byly nejen dzm., nýbrž ještě ostřeji, když v téže době, kdy jedni ztráceli a trpěli, druzí z války těžili a bohatli; dzpř. měla silněji zatížit vrstvy obyvatelstva k tomu zvláště způsobilé. K jakému účelu a jak mělo výnosu d-y být použito viz odd. VIII.

Osnova zákona byla úplně hotova již v září 1919, byla však podána Národnímu Shromáždění teprve v lednu 1920 (vl. návrh tisk č. 2267, zpráva rozpočtového výboru tisk č. 2751) a stala se zákonem dne 8. IV. 1920 (č. 309 Sb.), prov. nař. jako celek vydáno dne 27. VII. 1920 (č. 463 Sb.), ohledně některých otázek učiněna opatření částečně již dříve (na př. co do příznání nař. č. 354/1920 Sb., co do zajištění d-y zák. č. 134/1920 a nař. č. 259-1920 Sb.) částečně později (nař. č. 452-1920, 479/1920, 658/1920, 89/1921, 141-1921, 417/1921, 6/1922, 319/1922, 333/1922, 50/1924 Sb., jež obsahuje též prov. nař. k nov.).

Text zákona pro Slovensko a Podkarpatskou Rus vydán nař. č. 424/1920 Sb.

Ježto vzestup Kč spadá do doby, kdy se ukládala d. (hlavně koncem r. 1921 a v r. 1922) a brimě její stalo se tak proti dřívějšímu daleko tíživějším, došlo k zákonu ze dne 21. XII. 1923, č. 6 Sb. ex 1924 (vlád. návrh tisk 4191 a zpráva rozpočtového výboru tisk 4350 ex 1923), který

přinesl některé menší meritorní změny a doplňky, hlavně ale slevy na předpisu d-y. Na tento zákon a některé další zákony, které se odnášejí k d-e, bude vzat zřetel při vyličení zákonného stavu.

II. Nejhlavnější zásady dzm. Struktura d-y jako novoty, kteráž by, jinak upravena, působila značné potíže v praktickém provádění, byla přizpůsobena dani důchodové a (zrušené) dani válečné, převzavši tak celou řadu dávno známých ustanovení jak materiálního tak i formálního rázu.

§ 1. Subjektem d-y (§§ 2, 42) jsou osoby fyzické, neodevzdané pozůstalosti a osoby právnické. Prvnější, mají-li v tuzemsku bydliště nebo pobyt delší roku a to z veškerého jmění, při čemž jmění v cizině jen za jistých kautel (cizí d. jest stejného druhu, cizí stát postupuje podle zásady vzájemnosti) jest vyňato, jinak jen z tuzemského (i movitého) jmění. Osoby, které nemají v tuzemsku ani bydliště, ani se tu nezdržují, podléhají d-ce ze jmění v tuzemsku se nalézajícího, tedy i kapitálového. Zásada „locus rei sitae“ jest tu rozšířena i na majetek movitý.

Pozůstalost jest odevzdána dnem doručení odevzdací listiny dědicům (Boh. fin. č. 3095/1926).

Z právnických osob podléhají d-ce tuzemské i cizozemské podniky podrobené zásadně zvláštní dani výdělkové, spol. s r. o., dále ostatní osoby právnické (i cizozemské), na př.: korporace, nadace, církve, řády, kongregace (Boh. fin. č. 1569/1923), beneficia (nikoliv kostely Boh. fin. č. 1619-1923), náboženské obce, právovárečná měšťanstva, mají-li v tuzemsku sídlo nebo aspoň jmění a to ve stejném rozsahu jako fyzické osoby, při čemž dělidlem jest charakter subjektu jako tu- neb cizozemského; veřejné a komanditní společnosti jakož i neodevzdané pozůstalosti nepokládají se tu za osobu právnickou.

Zákon obsahuje v § 3. podrobnější ustanovení co do otázky, kdy ten nebo onen majetkový předmět se nalézá v tuzemsku (u věcí, kde jsou, u práv, kde jest předmět práva, u práv nevázaných na věc hmotnou rozhoduje bydliště, pobyt či sídlo povinného, hypotekární pohledávky na tuzemských nemovitostech zjištěné jsou movitou věcí, nalézající se v tuzemsku — jinak smlouvy o vymezení dvojího zdanění viz VI. —, atd.).

§ 2. Osвобоzení od d-y (§§ 4, 5, 43, 45, odst. 2.) jsou jednak osobní (určité osoby fyzické téměř obdob-

ně jako u důchodové daně, nebo určité právnické osoby), jednak věcné (slouží-li jinak d-ce podrobené majetky trvale, výhradně a bezprostředně — Boh. fin. č. 1496-1923 — jistým účelům nebo nepřesahují-li jisté výše).

Pokud jde o osvobození osobní jsou to: hlavy cizích států, diplomatictí zástupcové a konsulové z povolání cizích států, jsou-li cizozemci, dále v jistém rozsahu i úřednictvo a služebnictvo (cizinci) ohledně veškerého jmění, vyjma t. zv. jmění na tuzemsko vázané, dále osoby osvobozené podle státních smluv v rozsahu tam uvedeném, z právnických osob: stát, samosprávné svazky (země, obce atd.), spolkové spojitelný, veřejnoprávní ústavy sociálního pojištění, veřejnoprávní stavovské korporace.

Osvobození věcné předpokládá jednak jistý účel (bohoslužebný, veřejný, dobročinný, vzdělávací nebo kulturní) jednak skutečnost, že se jmění k tomuto účelu skutečně užívá. Tak na př. nejsou osvobozeny: rodinné nadace (Boh. fin. č. 1046-1922), dělnické domky (Boh. fin. č. 1758-1924), podpůrný pohřební spolek úředníků (Boh. fin. č. 2394/1925); výdělečnost vylučuje moment veřejnosti (Boh. fin. č. 946-1922).

D-y prosté minimum činí: u fyzických osob 10.000 Kč, po případě i více (§ 5, odst. 2.), u právnických osob 20.000 Kč.

Zásadou jest tu, že přesahuje-li jmění tuto hranici, podléhá celé (nikoliv pouze pokud tuto hranici přesahuje) d-ce. Výjimku stanoví pouze cit. § 5, odst. 2., u fyzických osob, sociálně i hospodářsky slabších (na př. u živitelů, vyjma otce), kteří vydržují nezaopatřené příslušníky rodiny, u nezaopatřených sirotků bez rodičů, u osob k výdělku nezpůsobilých, osob odkázaných na pevné příjmy, jestliže ve všech těchto případech jmění d-oupovinné nepřesahuje 100.000 Kč a celkový příjem 8000 Kč. Jde-li o osoby, které nepodléhají d-ce z celého jmění, přísluší výhoda § 5, odst. 2., jen tehdy, jestli celé, tedy i cizozemské, jmění nepřesahuje 100.000 Kč.

§ 3. Před mětem d-y. (§§ 7—9, 11—17, 44 a § 8 nov.) jest čisté jmění, po případě i v cizozemsku se nalézající, t. j. vše co mohouc býti oceněno, má majetkovou hodnotu po srážce dluhů a břemen, pokud určité součástky majetkové nejsou z povinnosti k d-ce vůbec vyňaty.

Vyňaty jsou: domácí náradí, zařízení bytů, šatstvo a jiné movité hmotné věci

osobní potřebě sloužící, práva, z nichž plynou pense a zaopatřovací požitky, renty tvořící úplatu za vykonané služby, nesplatné nároky z pojištění menšího významu (kapitál menší 4000 Kč, důchod menší 400 Kč), výměnky, předměty z drahých kovů, drahokamy, perly, předměty umělecké, přepychové a sbírky, byly-li úplatně nabyty po 1. VIII. 1914 a přesahuje-li hodnota jednotlivě 5000 Kč, tytéž předměty vyjma starozitnosti vůbec, nebyly-li úplatně po 1. VIII. 1914 nabyty, přesahuje-li úhrnná cena 300.000 Kč. Osvobození lze dále získati pro předměty sloužící účelům veřejným a vzdělávacím, uzná-li tento účel ministerstvo školství a nár. osvěty a majitel se zaváže bez svolení tohoto úřadu je neprodati po dobu 10 let (§ 9, odst. 2., § 14, odst. 3., a § 8 nov.).

Jmění d-ce podrobené podle svého hospodářského účelu záleží: a) v majetku sloužícím účelům výroby zemědělské a lesní (§ 11); b) v majetku domovním, pokud nenáleží ani ad a) nebo c) (§ 12); c) v majetku sloužícím výdělečným podnikům a zaměstnáním, která nenáleží k výrobě ad a) (§ 13) a d) v majetku jinakém (§§ 14—17).

Co vše jednotlivé skupiny majetkové v podrobnostech v sobě zahrnují, jest uvedeno v cit. §§ 11—17.

Jsou to:

ad a) půda s příslušenstvím, vyjma pozemky od pozemkové daně osvobozené, s pozemky spojená práva a oprávnění, kapitál základní a provozovací, věnovaný hospodaření zemědělskému a lesnímu;

ad b) budovy včetně zastavené plochy, budov vedlejších, dvoru, dále s budovami spojená práva a oprávnění a příslušenství;

ad c) předměty a práva včetně vlastnictví hor a nafty, sloužící provozování výdělečného podniku nebo zaměstnání;

ad d) veškeré hodnoty, z nichž plyne důchod podle §§ 124 a 169 zákon o osobních daních a nesplatné nároky z pojištění životních nebo úrazových, zni-li ná kapitál nebo důchod. K první kategorii patří vedle peněz (devis, šeků, poukázek) též cenné papíry, kuksy, podíly na spol. s r. o., nebo společenstvech a pod., pohledávky, renty atd.

U právnických osob tvoří čisté jmění základní kapitál, pravé fondy včetně ziskového převodu a likvidační rozdíly; výchoziskem jest tu t. zv. likvidační bilance podle vl. nař. č. 217/1919 Sb.

Při uložení dzm. fyzických osob připo-

čítává se k jmění přednosti domácnosti jmění příslušníků její, jako u daně důchodové, pak k jmění držitele léna nebo rodinného fideikomisu jmění lenní a fideikomisní. (Ustanovení ohledně léna vzato do zákona jen z opatrnosti, praktickým nebylo.)

§ 4. Dnem pro uložení d-y rozhodným (§§ 6 zák. a 7 nov.) jest 1. III. 1919; o okolnostech zakládajících povinnost k-d-ce a opírajících se o mírové smlouvy má se za to, že tu byly již dne 1. III. 1919. Toto ustanovení, které platí stejně pro povinnost k d-ce jako pro osvobození od ní, se ukázalo velmi praktickým pro řešení různých majetkových otázek plynoucích z rozpadnutí se rak.-uh. monarchie. Tak na př. t. zv. císařské statky a soukromé statky členů býv. císařské rodiny Habsburské byly osvobozeny od d-y, poněvadž se podle praesumpce § 6, odst. 1., má za to, že již dne 1. III. 1919 byly vlastnictvím státu čsl., který d-ce nepodléhá (§ 43, č. 1).

Aby pak neunikly dzm. vyměřované podle stavu dne 1. III. 1919 dary (co do pojmu se zřetelem k zřízení věna Boh. fin. č. 3329/1926) a jinaká věnování, učiněná po 1. I. 1914, při p o č í t á se za jistých podmínek jejich hodnota v čas převodu k zjištěnému jmění, dary pak učiněné v době od 1. I. 1914 až do 1. IX. 1920 k účelům dobročinným a všeužitečným, přesahují-li 1000 Kč, m o h o u býti z jmění dzm. podrobeného vyloučeny. Na tento odpočet nedává zákon právní nárok (Boh. fin. č. 3460/1926).

Vzhledem ke kupní síle, pokud se týče kursu Kč k 1. III. 1919 rezultovala s hlediska poplatníků velmi výhodná, t. j. daleko menší základna pro dzm., než kdyby byl býval zvolen některý pozdější den.

§ 5. O c e n ě n í (§§ 10—17). Tu platí povšechně tyto zásady: směrodatnou jest — až na nepatrné výjimky (cena nabývací na př. § 11, odst. 2., § 12, odst. 2., a § 13, odst. 4., cena výnosová § 11, odst. 5., cena tržní či bursovní § 13, odst. 2.) — a to jak k 1. I. 1914 tak i k 1. III. 1919 obecná (prodejní) cena; pro otázku pak, která číslice tuto cenu přibližně vyjadřuje, stanoví zákon některé schematické pomůcky, vycházejí z názoru, že přiměřené a stejnoměrné vyřešení oceňovacího problému vyžaduje jednak jeho mechanisování, jednak jeho individualisování.

Povšechně lze vytknouti v rámci prodejní ceny, že každá hospodářská jednotka jest pro sebe jako celek předmětem cenění (§ 10, odst. 3.); v čem záleží, lze říci jen

se zřetelem k jednotlivému hospodářskému účelu, jemuž věc, právo nebo souhrn věcí neb práv má sloužiti.

U pozemků trvale zemědělské výrobě věnovaných jsou to k 1. I. 1914 násobky čistých kat. výnosů podle tabulek Ústavu pro zemědělské účetnictví v Praze (tedy ocenění v podstatě podle výnosů), k 1. III. 1919 pak zvýšené průměrně o 75%, u budov nalézajících se v místech zcela činžovní dani podrobených jest to k 1. I. 1914 25násobek zdanitelného čistého výnosu z činžovních let 1913/1914 resp. roku 1913 (zde rovněž ocenění podle výnosu) zmenšený o státní daň c. s. c., k 1. III. 1919 zvýšený průměrně o 60%. Při usedlostech do 10 ha výměry stanoveny paušály pro ocenění budov zemědělských a inventáře živého i mrtvého, pro lesy, pro které platí cena výnosová, vydány četvery směrnice. Násobky, resp. průměry nejsou ovšem nijak závazny, zákon výslovně stanoví možnost od obou hodnot se uchýliti, ospravedlňují-li okolnosti ocenění vyšší nebo nižší; to jest účelem náležitosti individualisování, kde by se konkrétní případy uchylovaly od průměrů.

Jak ze zprávy rozpočtového výboru plyne, byly hodnoty takto konstruované „namnoze mnohem nižší, nežli by dle stavu 1. III. 1919 býti měly“, a hodnoty k 1. III. 1919 náležely opět době, kdy kurs koruny byl daleko vyšší, než kdy později. Jest tedy patrné, že pro ocenění zvolena velmi příznivá doba a přírůstek a priori neodhadován ani na 100% hodnoty předválečné.

U výdělečného jmění, kde podobné pomůcky, jako násobků, není po ruce, volena cesta opáčná a to tak, že se obecná (prodejní) hodnota podniku jako celku (pojem výdělečného jmění resp. „celku“ blíže vysvětluje Boh. fin. č. 3051 a 3299/1926), zjištěná „za předpokladu dalšího provozování“ k 1. III. 1919 zkrátí se o 30%, aby tak jmění výdělečné, vyšetřené bez zřetele k momentu výnosovému proti jmění zemědělskému a domovnímu nebylo ve značné nevýhodě; hodnotu k 1. I. 1914 nutno ovšem v každém případě zvláště zjišťovati. Podle daného zmocnění byly pro celou řadu podniků vydány směrnice pro průměrné ocenění (počtem 63). I zde platí základní zásada o možnosti odchylky nahoru i dolů, odůvodňují-li okolnosti ocenění vyšší nebo nižší.

U „jinakého“ jmění buďtež vytčeny v rámci zákona jen některé důležitější metody oceňovací. Tak se ocení: kovy

a cizí peníze podle nař. č. 479/1920 Sb., cenné papíry podle hodnot uveřejněných v č. 7 Věst. min. fin. 1921, kteréž jsou vzhledem k pokynům zákona závazny a byly zjištěny „z průměru“ delší doby před 1. III. 1919 bez zřetele k „mimořádným cenám pouze přechodné povahy“ (§ 15, odst. 1.), cenné papíry znějící na měnu rakousko-uherskou, ale splatné ve měně některého nástupnického státu (mimo papíry vydané státem rakouským nebo uherským) podle průměrného kursu čl. koruny v r. 1919 (§ 15, odst. 1.), vál. půjčky podle zák. č. 216/1924 Sb., tuzemské peníze podle hodnoty nominální, podíly eventuelně podle celkového jmění (§ 15, odst. 3. a 4.); ocenění pohledávek znějících na cizí nebo pohledávek znějících na rakousko-uherskou měnu, ale splatných ve měně některého ze sukcesních států, k nimž se však v tomto případě Československo nečítá, lze opravit podle kursu koncem 1922, případně kursu dřívějšího plnění (§ 15, odst. 5.).

I zde vysvítá snaha bráti hodnoty níže, nežli by odpovídalo skutečným poměrům ke dni 1. III. 1919.

Kapitálová hodnota požitků a plnění zjistí se podle doby trvání různým způsobem, pro hodnotu nesplacených nároků z pojištění jest směrodatnou hodnota zjištěná při soupisu pojistek.

Vyřešení oceňovacího problému bylo nejtěžším úkolem, neboť oceňování jmění v oboru přímých daní bylo úplnou novinkou; než přes to se zhostily vyměřovací úřady tohoto úkolu se zdarem a značným pochopením.

Bude zde snad na místě vylíčiti krátce, jak se v praxi postupovalo.

Pro ocenění majetku jest, jak již řečeno, podle § 10 zák. o d. rozhodnou obecná cena prodejní. Snahou ukládacích orgánů muselo tudíž býti, zjistiti co možno vstítně obecnou cenu prodejní jednotlivých součástí jmění d-če podrobeného i jmění celkového. Bylo tudíž od počátku ukládacích prací doporučováno ukládacím orgánům, aby po dobu přípravných prací sbíraly vše možné informace o všech okolnostech a skutečnostech, které mají vliv na stanovení obecné ceny prodejní.

Berní správy měly zejména povinnost, opatřiti si pro obvod působnosti své p ř e h l e d p r o d e j n í c h c e n v š e c h p ř e d m ě t ů m a j e t k o v ý c h a t o z v l á š t ě c e n h o s p o d á ř s k ý c h r e a l i t a p o z e m k ů s k u t e č n ě v r o z h o d n ě m o b d o b í p r o d a n ý c h (k o u p e n ý c h, s m ě n ě n ý c h), c e n i n v e n t á ř e ž i v ě h o i m r t -

v ě h o, c e n b u d o v, c e n v ý r o b k ů a z b o ž í (z á s o b) a t d. P r o s t ř e d k e m k t o m u m ě l o b ý t i e x c e r p o v á n í ú ř e d n í c h s p i s ů (k u p ř. p o p l a t k o v ý c h) a z á z n a m ů, v ý s l e c h o s o b p ř e z v ě d n ý c h a z n a l c ů p ř i k a ž d ě p ř í l e ž i t o s t i a p o u ž í t í c e n í k ů p ř ů m y s l o v ý c h a o b c h o d n í c h p o d n í k ů. Z a t í m ú č e l e m, a b y d o c í l e n o b y l o s t e j n o m ě r n o s t i, s e s t a v i l i t ě ž z n a l c i r e v i s n í h o o d b o r u m i n i s t e r s t v a f i n a n c í p ř e h l e d y c e n n e j d ů l e ž i t ě j š í c h s o u č á s t í j m ě n í, z e j m ě n a z e m ě d ě l s k ě h o, k t e r é m ě l y b ý t i u k l á d a c í m o r g á n ů m v o d í t k e m, a b y n e n a s t a l o s n a d p o d s t a t n ě p ř e c e ň o v á n í č i p o d c e ň o v á n í. Z á k l a d e m p r o s t a n o v e n í c e n ž i v ě h o i n v e n t á ř e (d o b y t k a) b y l y s k u t e č n ě t r ž n í c e n y p o č á t k e m r. 1914 a m a x i m á l n í c e n y k 1. III. 1919, p ř i č e m ž o v š e m h l e d ě l o s e i k p o v o l e n ý m p ř í p l a t k ů m z v l á š t ě p ř i h o v ě z í m d o b y t k u. Z á k l a d e m c e n m r t v ě h o i n v e n t á ř e b y l y p r o d e j n í c e n y z p o č á t k u r. 1914, p ř i č e m ž h l e d ě n o i k o p o t ř e b e n o s t i s t r o j ů a n á s t r o j ů o d e č t e n í m p ř í m ě ř e n ě a m o r t i s a c n í k v o t y p o d l e s t á ř í i n v e n t á ř e.

Jest samozřejmé, že vedle cen tržních bylo nutno opatřiti si informace o stavu majetku v jednotlivých obcích i u jednotlivých poplatníků, tak zejména o bonitě zemědělské půdy (přiměřenost zařazení obcí do oblastí zemědělských), o odbytích, o stavu hospodářských a obytných budov, o stavu živého inventáře, o stavu zásob, o hospodářských poměrech poplatníků, o nastalých změnách v majetkových poměrech atd. Při tom spolupůsobily nejen příbrané osoby přezvědné, ale i starostové obcí, důchodková kontrola, berní vykonavatelé a využily se i místní znalosti úředníků.

Při skutečném oceňování jmění v jednotlivých konkrétních případech měly berní správy zkoušeti přiznané ceny majetkové sborově, t. j. za spolupůsobení znalců, osob přezvědných a delegáta úřadu. Tak dalo se zejména při oceňování domů ve městech a podniků živnostenských. V případech zvláště důležitých nebo pochybných i místní ohledání napomáhalo při vyšetřování prodejní ceny.

Oceňování velkých průmyslových podniků, velkostatků a velkého majetku vůbec prováděli znalci revisního odboru ministerstva financí v revisních komisích na místě samém.

O c e ň o v á n í z e m ě d ě l s k ě h o m a j e t k u. Ačkoliv v největším počtu případů používáno bylo pro ocenění pozemků úředních tabulek t. zv. Brdlíkových

na základě získaných informací o odbytí a pod., bylo přece nutno v celé řadě oceňování nedržeti se přesně výsledků takto zjištěných, když bylo zřejmo, že by nastalo podcenění, ale zvláště přecenění následkem šablonovitěho zařazení obcí do jednotlivých zemědělských oblastí, zejména na hranicích těchto oblastí. Tu buď konstruováním umělého odbytí (větší vzdálenosti) nebo procentuálním snížením vyšetřené ceny nebo pouhým zaokrouhlením hledělo se k tomu, aby stanovena byla přiměřená prodejní cena. Že takto bylo postupováno i v individuálních případech, kde zvláštní okolnosti odůvodňovaly odchylku od vypočtené ceny, jako dlouholeté propachtování, zanedbanost nebo meliorovanost pozemků, skutečně docílena cena prodejní atd., jest samozřejmé.

Základem oceňování živého i mrtvého inventáře a zásob byly namnoze paušální ceny, naznačené v prováděcím nařízení; avšak tam, kde bylo lze zjistiti skutečný stav inventáře buď správným přiznáním, nebo konaným vyšetřováním, dbalo se toho, aby stanovena byla skutečná cena prodejní inventáře, podle cenových tabulek sestavených v revisním odboru ministerstva financí či přednostou berní správy, aneb aspoň, aby paušální cena byla tak kontrolována.

Oceňování hospodářských budov dalo se pravidelně paušálem podle velikosti obhospodařované plochy stanoveným v prováděcím nařízení. Při tom požární pojistka byla někdy přibližným měřítkem přiměřenosti ocenění.

O c e ň o v á n í b u d o v. Oceňování obytných budov na venkově působilo jisté obtíže jednak tím, že jsou namnoze v místním spojení (pod jednou střechou) s budovami hospodářskými (chlév, stodola), jednak velikou rozmanitostí způsobu stavby. Bylo proto nutno, aby ukládací orgány opatřily si co možno úplné informace o každé budově a aby našly oceňovací směrnice. Výsledku dosaženo tím, že z typických případů odvozena hodnota budov jednak podle počtu obytných místností, podle počtu pater a podle způsobu stavby (dřevěné, zděné) a krytu (střecha slaměná, šindelová, tvrdá) s ohledem na stáří budovy. Podle směrnic takto revisním odborem ministerstva financí stanovených sestrojily si ukládací orgány odhadovací tabulky přizpůsobené místním poměrům v okrese.

Ve větších místech a venkovských mě-

stech bylo nutno provésti odhad prodejní ceny zpravidla individuálně tím, že byly vyhledávány typy budov, které byly po místním ohledání komisionálně oceněny a pak ceny ostatních budov v přípravných komisích podle nich zjištěny.

Tento způsob oceňování budov byl zpravidla nutný, poněvadž v zákoně uvedený způsob oceňování budov podle činžovního výnosu se na poměry venkovské dobře nehodil a to vzhledem k tomu, že jednak budov zcela pronajatých jest na venkově poměrně málo, a jednak zjišťování správné činže a parifikace jest skoro nemožné.

Ve velkých městech naproti tomu oceňování budov podle činžovního výnosu bylo pravidlem, ač i tu bylo třeba přihlížeti k individuálním poměrům, zejména pokud budovy obsahují provozovací místnosti živnostenské. Dálo se tudíž odhadem rovněž v přípravných komisích znalců, při čemž se vycházelo od ceny činžovní.

O c e ň o v á n í m a j e t k u v ý d ě l e č n é h o. Nehledíme-li k oceňování podniků podle směrnic vydaných ministerstvem financí o dohodě s interesovanými průmyslníky, dálo se oceňování malých a středních živností řemeslných i obchodních sborově v přípravných komisích na podkladě provozovacích známek zjištěných při ukládání všeobecné daně výdělkové. Odhad dál se namnoze tak, že zvláště stanovena cena budov či části budov k živnosti používaných, cena strojů a zařízení, dále hodnota provozovacího kapitálu a zásob.

Jmění jinaké oceňováno buďto podle pevných směrnic již v zákoně předepsaných (nominální hodnota, kursy, hodnota plnění atd.) nebo analogicky jako jmění výdělečné (podíly, práva autorská, kuksy a pod.).

§ 6. S r á ž k y (§§ 18—19, § 6 nov.). Za účelem zjištění čistého jmění dlužno odečísti od hrubého jmění podle stavu 1. III. 1919 všechny dluhy a břemena, dále před 1. III. 1919 splatné, ale toho dne dosud nezapravené lhůty přímých daní (vojenské taxy) s příslušenstvím, $\frac{1}{6}$ válečné daně a před 1. III. 1919 splatné, ale nezapravené procentuální převodní a dědické poplatky. Zákon dovoluje, aby si poplatník v tomto rámci (přímé daně a daň válečná) sraziti mohl tyto daně i dosud nevyměřené, jestliže je do dne podaného přiznání zaplatí (§ 18, odst. 4.), dodatečný předpis nebo oprava předpisu má za následek opravu předepsané d-y (§ 18, odst. 5.).

Toto ustanovení bylo později výn. min. fin. ze dne 28. XII. 1921, č. 119409, vloženo tak, že k opravě podle odst. 5. má dojít z moci úřední i tehdy, když strana odst. 4. nevyhověla.

K přípustným srážkám a to jen u dzpř. přistoupila podle nov. též d. z přírůstku hodnoty nemovitosti pokud jde o užší kruh osob, mezi nimiž převod se děje, jde-li o převody uskutečněné od 28. X. 1918 až do 4. X. 1920 včetně.

Výše uvedené srážky jsou přípustny, jsou-li se jměním d-ce podrobeném hospodářsky v souvislosti; o tom nerozhoduje samo o sobě, byl-li závazek vložen do veřejných knih. Běžné dluhy domácnosti nejsou odpočitatelnou položkou vyšší částkou, než které dosáhl příjem při posledním vyměření daně z příjmu zjištěný.

§ 7. Sazby (§§ 30—32, 46 a 47, § 1 nov.). Sazby jak pro osoby fyzické tak i právnické jsou progresivní a postupňované, t. j. jmění rozkládá se na řadu stupňů, jímž probíhá, a procento d-y platí vždy jen pro ten který stupeň.

Sazby jsou tyto:

Osoby fyzické		
jmění v Kč		%
z prvých	25.000	1
z dalších	75.000	3
z dalších	300.000	6·5
z dalších	500.000	11
z dalších	700.000	15·5
z dalších	900.000	19·5
z dalších	1,100.000	23
z dalších	1,300.000	25
z dalších	1,500.000	28
z dalších	1,700.000	29
z dalších	1,900.000	29·5
z částek přes 10 mil.	. . . . .	30

Osoby právnické		
jmění v Kč		%
z prvých	200.000	3
z dalších	800.000	5
z dalších	3 mil.	9
z dalších	8 mil.	13
z dalších	15 mil.	17
z dalších	23 mil.	19
z částek přes 50 mil.	. . . . .	20

Podle nov. (§ 1) zmenšuje se dzm. o 50%, nepřesahuje-li konečné jmění (tedy jmění k 1. III. 1919) 50.000 Kč.

Zákon (§ 31—45) do jisté míry zamezuje dvojí postižení hodnot, které tvoří jmění jednoho subjektu, ale současně ve formě podílů na tomto jmění, jmění druhého subjektu a to tak, že se zjistí výše jmění poplatníkovy, vyměří dle toho jeho d. a z této jeho d-y odečte se kvota připadající poměrně na podíly (akcie atd.) ve jmění podílníkovy zahrnuté. Toto zkrácení d-y podílníkovy nesmí ovšem překročit kvotu vypadající na d-u předepsanou prvému subjektu; u právnických osob toto ustanovení neplatí. Podle obdoby daně důchodové jsou u fyzických osob přípustny slevy na dzm. podle počtu členů rodiny nebo vzhledem k zvláštním okolnostem; tak lze do jmění 50.000 Kč odečísti na každého příslušníka domácnosti (mimo manželku) 10%, při jmění 50.000 až 100.000 Kč na každého takového příslušníka mimo dva 5%; při jmění do 200.000 Kč lze bráti zřetel na zvláštní okolnosti daňovou způsobilost poplatníkovy vážně ohrožující (§ 174, odst. 2., zák. o os. daních); u subjektů hospodářsky slabších a to jak osob fyzických tak i právnických (§ 5, odst. 2., a § 47), předepíše se pouze dvě třetiny dzm.

§ 8. Ukládací řízení (§§ 33 až 41, 48—53) jest — nehledě k některým odchylkám, které zvláštní povaha dzm. sebou přináší — totéž jako u daně důchodové. Nejhlavnější zásady jsou tyto: přiznání jest obligatorní, ukládacím orgánem jsou pro fyzické osoby odhadní komise pro daň důchodovou a pro právnické osoby berní správy jako u zvláštní daně výdělkové, odvolací stolicí jest odvolací komise pro daň důchodovou a zemské finanční úřady, strana obdrží platební rozkaz, d-u lze vyměřiti i provisorně podle přiznání (použito v praxi jen u větších případů), odvolací lhůty byly prodlouženy (zák. č. 169/1922 Sb. a vyhlášky min. fin. č. 185/1922 a 272/1922 Sb.).

Výše zmíněné odchylky jsou v podstatě tyto:

1. Nepodá-li se včas přiznání, zvýší se vypočtená suma d-y o 2% resp. 3% podle toho, neuposlechlo-li se ani zvláštní výzvy.
2. Sdělení pochybností o pravdivosti přiznání týká se jen okolnosti skutkového rázu.

3. Sumární odhad více poplatníků najednou jest možný, pokud jmění u každého nepřevyšuje 30.000 Kč.

4. Poplatník může býti vyzván k složení přísahy u soudu.

5. T. zv. kontumace, t. j. nepříznivé následky opomenutí trvají, i když se strana dodatečně jedná zúčastní.

6. Hodnoty pochybné co do existence lze prozatím z vyměřovacího základu vyloučiti.

7. Straně lze uložit i útraty šetření.

III. Nejhlavnější zásady dzpř. (§§ 20 až 29). Ratio dzpř., která však má místo pouze u osob fyzických (§ 2), byla již v úvodě naznačena; s hlediska nápravy měny byla též posuzována jako prostředek k devalvaci válečných korun v individuálních případech (řeč ministra dra Rašína dne 25. II. 1919 v N. S.). Nemožnost v ukládací technice rozlišovati, děkuje-li přírůstek na jmění svůj vznik reálnému rozmnožení jmění či stoupnutí hodnoty následkem vzácnosti či jen poklesu měny, vedla po zevrubném rozboru tohoto důležitého problému (vlád. návrh str. 44—48 a zpr. rozp. výb. str. 6—7) k tomu, že nebylo ve kvalitě přírůstku rozeznáváno, byl tedy dzpř. podroben celý přírůstek bez ohledu na složky jeho vzniku. Rozp. výbor ve své zprávě (zejména str. 7, sl. 1) přichází, rozebíraje eventualitu budoucího vývoje měny, k závěru, že postižení celého přírůstku na jmění, tedy i toho, jenž plyne ze znehodnocení měny, jest sice „na pohled tvrdostí, ale tvrdostí, kteráž jest z hlediska vyrovnávací spravedlnosti zcela odůvodněnou“.

Dzm. postihuje nejen jmění v jeho statickém stavu dne 1. III. 1919, nýbrž i rozdíl tohoto jmění vůči jmění předválečnému čili t. zv. přírůstek na majetku. Rozdíl tento dá se pro praktickou potřebu vyjádřiti jen mechanicky jako číselný rozdíl mezi jměním předválečným či počátečním (dne 1. I. 1914, nebo vznikla-li povinnost k d-ce pozdější, dne pozdějšího § 25) a jmění konečným (dne 1. III. 1919); z takto zjištěného přírůstku se vždy vylučuje 10.000 Kč. Srovnávaní lze jak po stránce věcné tak i osobní (změny v domácnosti § 22) jen rovné s rovným, při čemž zákon o důvodu aequity stanoví některé podrobnější odchylky při zjištění jmění počátečního, aby nebylo na úkor poplatníků zvyšováno (na př. §§ 23, 24, 29), dále odpočty a přípočty ke jmění konečnému (§§ 27 a 28).

K těmto náleží odpočty majetků získaných nápadem dědictví, darováním na případ smrti, svatebními smlouvami a nápadem léna či fideikomisu, dále kapitálu nebo kapitálové hodnoty renty, pokud tvoří náhradu za poškození na těle nebo

nemoc, kapitálu u všech druhů životního pojištění do 10.000 Kč nebo rent všeho druhu ze životního pojištění do 1000 Kč; odečísti dlužno dále jisté změny majetkové, které podrobněji uvádí § 27 II.

Pokud jde o přípočty, jde tu hlavně o majetky uložené v cizině (§ 28).

Zvláštní pozornost věnuje zákon vyšetření počátečního jmění se zřetelem k přiznání k dani z příjmu a rentové, aby bylo zabráněno fiktivnímu nalepšování jeho na úkor skutečného přírůstku.

Vše co platí ohledně dzm., platí též, pokud zákon jinak neustanovuje, pro dzpř.

Přírůstek nelze zjistiti bez srovnání jmění počátečního a konečného; základním principem tudíž jest, že uno actu nižším procentem se postihne jmění konečné, v němž však jest přírůstek obsažen, a že mimo to vyšším procentem se zatíží přírůstek, při čemž dzpř. vykonává funkci jakési surtaxy.

Sazby jsou progresivní a postupňované; jsou pro týž přírůstek tím vyšší, čím menší jest počáteční jmění a stoupají s výší přírůstku při téměř počátečním jmění.

Sazby dzpř. se jeví takto (viz str. 283):

Značné slevy na dzpř., které se řídí jednak podle výše konečného jmění (do 50.000 Kč sleva 50%) jednak klesají se stoupajícím počátečním jměním, přinesla nov.

Co se poslednějšiho týče jsou slevy tyto, předpokládajíc, že dávkou povinný přírůstek nečiní více nežli 200% počátečního jmění

	do	50.000 Kč	. . .	50%
od	50.000	„ 100.000	„ . . .	45%
„	100.001	„ 200.000	„ . . .	40%
„	200.001	„ 300.000	„ . . .	35%
„	300.001	„ 400.000	„ . . .	30%
„	400.001	„ 500.000	„ . . .	25%
„	500.001	„ 600.000	„ . . .	20%
„	600.001	„ 700.000	„ . . .	15%
„	700.001	„ 800.000	„ . . .	10%
„	800.001	„ 1.000.000	„ . . .	5%

IV. Společná ustanovení pro obě d-y upravují: odděleně účtování d-y a její kontrolu, placení, odpisy, trestní ustanovení, amnestii, zajištění, ručení (jak osobní tak i věcné), dvojí zdanění, stanoví neodpočitatelnost d-y při vyměřování přímých daní, jakož i zákaz vybírání autonomních přírůstků k ní a konečně přejímají z VI. hlavy zák. o os. daních č. 220/1896 ř. z. (nov. č. 13/1914 a 124/1917 ř. z.) celou řadu ustanovení a tam citovaných zákonů všeobec-

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Dávka z přírůstku činí při počátečním jmění													
z přírůstku	od 0 do 500 Kč	od 500 do 25.000 Kč	od 25.000 do 100.000 Kč	od 100.000 do 400.000 Kč	od 400.000 do 900.000 Kč	od 900.000 do 1.600.000 Kč	od 1.600.000 do 2.500.000 Kč	od 2.500.000 do 3.600.000 Kč	od 3.600.000 do 4.900.000 Kč	od 4.900.000 do 6.400.000 Kč	od 6.400.000 do 8.100.000 Kč	od 8.100.000 do 10.000.000 Kč	přes 10.000.000 Kč
	p r o c e e n t												
z prvých 25.000	16·0	14·4	12·7	10·8	8·6	7·1	6·2	5·7	5·5	5·3	5·1	5·0	5·0
z dalších 75.000	18·0	17·4	16·2	14·6	12·7	10·9	9·7	9·0	8·7	8·4	8·2	8·1	8·0
z dalších 300.000	22·0	21·7	21·3	20·1	18·1	16·1	14·7	13·8	13·3	12·9	12·7	12·6	12·5
z dalších 500.000	27·0	26·9	26·6	25·5	23·9	21·9	20·1	18·9	18·3	17·9	17·7	17·6	17·5
z dalších 700.000	31·0	30·9	30·8	30·2	29·1	27·5	25·8	24·3	23·3	22·9	22·7	22·6	22·5
z dalších 900.000	34·0	33·9	33·8	33·6	33·1	32·2	30·9	29·5	28·4	27·9	27·7	27·6	27·5
z dalších 1.100.000	36·0	35·9	35·9	35·8	35·5	35·0	34·3	33·5	32·6	32·0	31·7	31·6	31·5
z dalších 1.300.000	37·0	37·0	36·9	36·9	36·8	36·6	36·2	35·7	35·2	34·8	34·6	34·5	34·5
z dalších 1.500.000	38·0	38·0	37·9	37·9	37·8	37·7	37·6	37·4	37·1	36·8	36·6	36·5	36·5
z dalších 1.700.000	39·0	39·0	38·9	38·9	38·8	38·7	38·6	38·6	38·4	38·2	38·1	38·0	38·0
z dalších 1.900.000	39·5	39·5	39·5	39·5	39·4	39·4	39·4	39·3	39·2	39·2	39·1	39·0	39·0
přes 10.000.000	40·0	40·0	40·0	40·0	40·0	40·0	40·0	40·0	40·0	40·0	40·0	40·0	40·0

ného rázu. Zvláště lze se zde jen o některých otázkách zmíniti.

Účetnický i pokladničně oddělená správa masy d-y provádí se v šekovém řízení tím způsobem, že platí se výlučně šedými složenkami na podřadné účty šekového konta 43.000 a že veškeré platy soustřeďují se ze šekového účtu Národní banky (dříve Banka úřadu min. fin.) č. 43.000 na zirovém účtu Ústř. stát. pokladny (konto separato). Dozor nad použitím d-y koná nejv. účet. kontr. úřad tím, že každou výplatu z masy d-y kontrasignuje a podává pololetně zprávu zvláštní komisi Nár. Shromáždění, kteráž se pak předkládá oběma sněmovnám a úředně se uveřejňuje (§ 1).

Dzm. jest splatna (§ 55): 15%, nejméně však 500 Kč do 30 dnů po doručení platebního rozkazu, zbytek v šesti stejných pololetních lhůtách, z nichž první je splatna

čtyři měsíce po doručení platebního rozkazu. Prokáže-li poplatník, že zaplacením d-y v těchto lhůtách byl by jeho hospodářský stav vážně ohrožen, mohou býti připojeni k těmto lhůtám ještě další čtyři stejně dlouhé lhůty. Další úleva při placení d-y byla poskytnuta v § 11 nov. tēm, kdož zapraví první čtyři splátky (15% ní a tři pololetní) včas, t. j. ve lhůtě jejich splatnosti. Úleva spočívá v tom, že zaplacení čtvrté a páté pololetní splátky se posečkává a zbytek vyplývající po zaplacení 15% a tří pololetních splátek rozdělí se na pět pololetních lhůt počínajíc dnem splatnosti šesté pololetní splátky.

Některé splátky hotovými a všechny dobrovolné splátky předem požívají výhod, které spočívají v tom, že počáteční splátka 15% a prvá z dalších pololetních splátek započítá se částkou o 5% vyšší a že z dobrovolných plateb předem na-

hradí se platci úrok za dobu ode dne platby do dne splatnosti. Sazba úroková byla původně 6%, později zvýšena na 10% (nař. č. 141/1921 Sb.).

Platiti lze:

1. Hotovými: za platbu hotovými uznávány byly původně jediné platba peněží, jež strana platíc bere z oběhu nebo volných prostředků. § 9 nov. rozšířen tento pojem i na platby konané domácími peněžními ústavami za komitenty na vrub zvláštních účtů u Bankovního úřadu, přeměněných z vkladních listů na zadržené bankovky těchto ústavů jakož i na vázané vklady u peněžních ústavů. Platby hotovými dějí se zvláštními složenkami u poštovních úřadů.

2. Vkladními listy vydanými při kolování bankovek podle § 1 zák. č. 84/1919 Sb. Platba děje se odevzdáním vkladního listu u berního úřadu.

3. Vázanými zůstatky žirových účtů a pokladničních poukázek, které byly podle zák. č. 119/1919 Sb. převzaty do státní správy.

4. Vázanými vklady u peněžních ústavů.

5. Tuzemskými pupilárními cennými papíry a

6. zabraným majetkem.

Posledními dvěma způsoby (ad 5 a 6) lze však platiti d-y jen do výše d-y na tento majetek poměrně připadající. Platby ad 1—4 musí býti přijaty, kdežto platba cennými papíry ad 5 závisí od přijetí se strany finanční správy. Způsob nabídky, její přijetí a hodnota, v jakém se nabízené cenné papíry přijmou, byla upravena nař. č. 6/1922 Sb. K placení přijímají se ze státních tuzemských cenných papírů neobmezeně půjčka Národní Svobody a státní půjčka, vypsaná dne 1. IX. 1919 a s jistým obmezením státní půjčka prémiová, z ostatních papírů pak řada tuzemských cenných papírů požívajících sirotčí jistoty. Platba děje se odevzdáním cenných papírů buď přímo u státního berního úřadu nebo u Zemské banky v Praze, která je též pověřena jejich správou a zpeněžením. Zemské úvěrní ústavy požívají zvláštních výhod zejména poplatkových (§ 10 nov.) pro hypotekární úvěry poskytované pro placení d-y.

Uvolnění výplat z masy d-y, vyplacení vkladních listů na zadržené bankovky, vrácení přeplatků na d-ce, uvolnění zbytků vázaných zůstatků žirových účtů a vázaných pokladničních poukázek upravuje

nař. č. 319/1922 Sb. Uvolnění se provede, prokáže-li se, že strana buď vůbec d-ce nepodléhá aneb d-ce sice podléhá, avšak d-u definitivně a právoplatně předepsanou zapravila. O žádostech rozhoduje zemský finanční úřad.

Placení ad 6 (§ 8, č. 1, zák. č. 323/1921 Sb.) zabraným majetkem in natura závisí od toho, že se nabídka finanční správou přijme; k provedení ustanovení č. 2 cit. § 8 dosud nedošlo (viz též § 55, odst. 5., zák. o d.), nabídka sama nebyla dosud ani v jednom případě přijata. Rovněž nepřistoupila finanční správa na to, aby se d. platila náhradovými pohledávkami (Boh. fin. č. 2423/1925).

Odpisy jsou přípustny 1. z titulu přejímajících cen u majetku zabraného podle zák. č. 323/1921 Sb. (zákonný nárok), 2. zmenšilo-li se jmění aspoň o jednu třetinu za určitých podmínek (§ 56) a 3. ohrožuje-li zapravení d-y vážně poplatníka v jeho hospodářském podnikání nebo ve výživě jeho nebo ve výživě jeho rodiny (§ 5 nov.); na odpisy ad 2 a 3 není právního nároku (nál. n. s. s. ze dne 19. II. 1926, č. 8071/1925, a Boh. fin. č. 3050/1926).

Vzhledem k daleko širším možnostem, jež poskytuje § 5, stal se § 56 celkem méně praktickým.

Trestní ustanovení přejímají hlava V. zák. o os. daních a cí. nař. ze dne 16. III. 1917, č. 124 ř. z., s některými úchytkami, které povaha věci s sebou přináší. Jsou to hlavně násobky při zkrácení resp. zatajení d-y (1—4krát resp. 1—2krát), dále fakultativní trest vězení pro zvláště kvalifikované klamání úřadů, převyšuje-li zkrácení či zatajení vydaná d. 5000 Kč, a obligatorní trest vězení, převyšuje-li částku 20.000 Kč.

Účelem amnestie (§ 58) bylo, aby poplatník měl možnost i takové majetkové předměty, které k soupisu buď vůbec nepřihlásil nebo přihlásil nesprávně, bez trestně přihlásiti v přiznání k d-ce.

Zajištění (zák. č. 134/1920 Sb.) mělo napřed zabezpečiti vybrání d-y v případě ohrožení, až bude předepsána; cit. zákon sám doznal ovšem změny potud, že pro zajištění jsou nyní směrodatná ustanovení zák. o d-ce co do výpočtu čistého jmění.

Zákon rozeznává ručení osobní a věcné pro ten případ, že by poplatník svojí osobní povinnosti nedostál; jest to tedy závazek povahy subsidiární.

Pokud jde o ručení osobní, přejímá zákon dotyčná ustanovení z daně z příjmu

(§ 157, odst. 6., a §§ 263 a 266) částečně i z daně válečné (čl. 32., č. 3, zák. č. 103-1916 ř. z. a § 66/1918 ř. z.), částečně stanoví nové normy zejména pokud jde o nabytí hodnot d-ce podléhajících po 1. VIII. 1914.

Věcné ručení stihá především nemovitosti (avšak jen do částky d-y na ně vy-padající a jen do 30% čisté jejich hodnoty), dále pak vkladní listy na zadržené bankovky, vázané pokladniční poukázky a žirové účty Rakousko-uherské banky, vázané výplaty ze smluv pojišťovacích a vázané peněžní vklady.

Pokud jde o všeobecná ustanovení shrnutá v § 63 platí obdobně ustanovení VI. hlavy zák. o os. daních (§§ 262, 263, 264, odst. 1. a 3., 265, 267—284 a 286). Některé předpisy byly zostřeny, tak na př. povinnost vypovídati, právo prohlídky a pod.

V. D. a mírové smlouvy. Mírové smlouvy, jak Versaillská tak i St. Ger-mainská i Trianonská stanovily jedno-stranný závazek pro Německo, Rakousko a Maďarsko, že optantům (čl. 85. Vers., čl. 78. St. Germ. a čl. 63. Trian.), kteří si mohou odnésti veškerý svůj movitý ma-jetek, nesmí býti „z této příčiny“ uložena žádná dávka, ani poplatek vývozní nebo dovozní, dále že vůči cizině před válkou (čl. 297. g Vers., čl. 249. k, St. Germ. a čl. 232. k Trian.) a vůči příslušníkům států, které vznikly na půdě býv. císařství ra-kouského (čl. 266. St. Germ. a čl. 249. Trian.), nesmí býti dzm. vybrána nebo, byla-li vybrána, že musí být vrácena; Rakousku a Maďarsku byla při tom ulo-žena povinnost vydati držbu „statků, práv a zájmových účastenství“.

Možnost různého výkladu a zejména po-třeba pevné vnitrozemsky platné normy ve-dly k tomu, že o vydání t. zv. deposit, tedy v podstatě movitého jmění, byly uza-vřeny — avšak již na podkladě recipro-city — smlouvy s Rakouskem a Maďar-skem (č. 513/1920 a 225/1924 Sb.), kteréž vylučují postižení vydaných hodnot d-ou, leč by šlo o práva soukromá neb veřejná na takovém majetku lpící.

Obdobná smlouva, ač již mimo rámec mírových smluv, uzavřená s Polskem (č. 56/1926 Sb.) a s Itálií (č. 132/1924 Sb.); poslední jeví se více jako pactum de contrahendo, neboť k provedení dosud pro nedostatek zájmu s obou stran nedošlo.

VI. D. a smlouvy o dvojím zdanění. Smlouvy o urovnání resp. zamezení dvo-

jího zdanění u periodických daní, široký obor mezistátních vztahů, které ve všech oborech hospodářství, obchodu a práva upravují obchodní smlouvy, vedly k tomu, že ani u d-y nebylo lze se vyhnouti obdobné úpravě.

Smlouvy takové na podkladě recipro-city byly uzavřeny s Rakouskem (č. 414-1922 Sb.), s Německem (č. 118/1923 Sb.), s Maďarskem (č. 227/1924 Sb.), s Itálií (č. 21/1925 Sb.) a s Polskem (č. 255/1925 Sb.) a spočívají na základní myšlence roz-dělení výsosti daňové na zúčastněné státy, jednak podle bydliště poplatníkovy, jed-nak podle toho, kde se určité druhy jmění nalézají, na př.: pozemky, budovy, jmění výdělečné. Jmění kapitálové pravidelně jest vyhrazeno státu bydliště, při čemž jest quaestio facti, co k němu lze čítati. Tak na př.: jsou kapitálovým jměním kuksy, akcie, podílní listy a jiné cenné pa-píry (smlouva s Rakouskem a Německem), nikoliv však hypotekární pohledávky a jiné účastenství na společnostech, nežli ve formě kuksů atd.

Tam, kde není smluvní reciprocity, poskytuje možnost odchýliti se u cizinců od zákonných ustanovení § 64 zák. o d., jehož velmi často použito při osvobození movitých majetků.

VII. D. a pozemková reforma. Vedle d-y znamená pozemková reforma (zejména náhradový zák. č. 329/1920 a 220/1922 Sb.) pro majitele velikého zabraného majetku podstatnou újmu, neboť přejímací ceny pohybují se značně pod úroveň nejen běž-ných prodejních cen v době převzetí, nýbrž i obecných (prodejních) cen z doby 1. III. 1919, které byly vzaty za podklad pro ocenění u d-y. Této nesrovnalosti odpomáhá § 11, odst. 7., zák. o d. a zák. č. 323/1921 Sb. (§ 2), jenž připouští, aby základna pro d-u podle míry převzetí a podle přejímacích cen byla opravena a takto ve prospěch poplatníků vyplývající rozdíl byl ode-psán; tím mizí pravidelně dzpř. Další možnost odpisu z titulu ohrožení, jež by vzniklo zapravením d-y, poskytuje § 5 nov.

Jistá souvislost s pozemkovou refor-mou jest dána jednak soudním rozvrhem přejímacích cen podle § 47 a 51 cit. náhr. zák., při čemž d-ce přísluší v rámci § 62 zák. o d. v jistém rozsahu přednostní pořadí, jednak i zvláštními ustanoveními, pře-jímá-li se státní majetek pozemkový, po-kud se týče, případně-li zabraný majetek státu na d-y (§§ 38 a 38 cit. zák. č. 329/1920 a 220/1922).

Posléze zmíněná ustanovení nemají vzhledem k tomu, co bylo řečeno o placení d-y zabraným majetkem, praktického významu.

Tak čas a zkušenosti samy samočinně vytvořily neutrální linii mezi tak dalekosáhlými akcemi, jejichž často odchýlné tendence na sebe narážely.

VIII. Měnový účel d-y. Myšlenka, zadržím 50% bankovek při okolkovací akci přispěti k zhodnocení jednotky měnové a k poklesu hladiny cenové, spočívala na představě, že převýdaj nekrytých bankovek, které mimo to ve značné míře byly thesaurovány, byl — byť ne jedinou, tož přece hlavní — příčinou poklesu kursu koruny a vzestupu hospodářských čísel (řeč generálního zpravodaje dra Horáčka ve schůzi N. S. dne 25. II. 1919, těsnop. zpráva o 33. schůzi str. 919, sl. 1., str. 921, sl. 1., a řeč ministra financí dra Rašína str. 924, sl. 2.); než již tehdy bylo vládě jasno (cit. těsnop. zpráva str. 926, sl. 1. a 2.), že vyřazením 50% bankovek z oběhu ještě kurs koruny nestoupne a ceny neklesnou, nebudou-li splněny další nutné předpoklady (aktivní rozpočet státní, šetrnost ve státním hospodářství a krytí schodků novými daněmi).

Vskutku naděje na pokles hladiny cenové se nesplnily (vlád. návrh o d-ce str. 40, sl. 2.) a tak měli pravdu ti, kdož byli proti náhlé restrikcii oběživa při okolkování (dr. Engliš a j.); mezi návrhy, které téhož cíle chtěly dosíci, byl též návrh na 5% ní valutární půjčku (dr. Engliš), jež by tak dlouho odčerpávala oběživo, až by úrok v peněžních ústavech, jenž tenkrát byl téměř na nule, přiměřeně stoupnul.

Vlád. návrh (str. 41) shledává účel d-y 1. v nápravě nebo aspoň zlepšení měny, 2. ve snížení státních dluhů a 3. ve zmírnění majetkových rozdílů a přesunů. Původní plán, d-u použití k snížení nekrytého oběživa, zůstal, ale nepočítá se více s možností „radikálního“ sražení oběživa (vlád. návrh str. 41, sl. 2.), také neočekává se více od zmenšení oběživa „zvýšení kursu koruny“ (zpr. rozp. výb. str. 3, sl. 1.), za to slibuje si tato zpráva (n. u. m.), že „d. přispěje k uvolnění vzestupné tendence mezd, platů, cen nákladů a k docílení jistého stálejšího vrchole“, neboť již to by bylo ziskem, „že by kupní síla koruny nekolísala, neklesala a spíše odolávala nárazům“.

Zpráva rozp. výboru (n. u. m.) pone-

chává dalšímu vývoji, „zdvihne-li se kupní síla koruny“; vzhledem k výši břemen převzatých po Rakousko-uherské bance vyslovuje (n. u. m.) „naléhavou potřebu, aby i část státovek, která převyšuje prozatím nezbytnou výši oběživa (5krát potřeba mírová = 4 miliardám), byla vyssátá, ale vracela se opět do oběhu jako pružné, komerčně kryté platidlo“.

Vidno, že již v dubnu 1920 ozývala se, ač nejasně, myšlenka stabilisace koruny, která, hlásána drem Englišem a j., stala se později obecně přijatým programem.

Z těchto úvah vymezil rozp. výbor použití výtěžku d-y „v prvé řadě“ k měnovým účelům jako „předpoklad pro nápravu měny“. § 1, odst. 1., věta 1., zák. o d. vypočítává pak výše zmíněná břemena, která tvoří — ne neprávem — dluh státu a záleží 1. ve státovkách vyměněných za bankovky podle zák. č. 84/1919 a č. 67/1921 Sb. (t. j. dnes v t. zv. „státním dluhu státovkovém“ uváděném ve výkazech Národní banky), 2. v žirových účtech a pokladničních poukázkách býv. Rak.-uher. banky, které stále ohrožovaly rozsah oběživa, a 3. v penězích zadržovaných při okolkování bankovek, pokud by d. byla menší nebo žádná.

Státovky placené z titulu d-y a vplývající do Národní banky přestávají býti tímto okamžikem penězi a tu jeví se prvá funkce d-y směřující k snížení nekrytého oběživa jako celku, ony stávají se však penězi, jakmile z Národní banky podle potřeb oběhu vyžádaných hospodářskými poměry vyplývají do oběhu a tu jeví se druhá funkce d-y spočívající v tom, že tyto peníze — až na určité výjimky, k nimž dává souhlas Nejv. úč. kontr. úřad (srov. v odd. IX., č. 2.) — musí býti komerčně kryty, tak že v rámci úhrnného proměnlivého oběživa kvota drahým kovem nebo soukromoprávně krytého oběživa stále stoupá. V této druhé funkci spočívá dnes těžiště d-y, která takto svůj úkol jako instrumentu k „nápravě měny“ plně podržuje.

Poněvadž státovkový dluh státní činil 31. XII. 1927 ještě 4.444,253.477·09 Kč, nelze mluvit o „přebytku“ (§ 1, odst. 1., věta 2., zák. o d.), kterého by bylo lze použít k účelu zvláštním zákonem stanovenému.

D. jako samostatná účelová masa (srov. též § 1, odst. 2., zák. o d.) má svoje příjmy a vydání; k prvnějším patří 1. platby poplatníků d-y, 2. odvody Stát-

ního pozemkového úřadu podle § 5 zák. č. 323/1921 a § 14 zák. č. 77/1922 Sb. a 3. splátky záloh poskytnutých k proplácení státních bonů podle čl. XII. zák. č. 102/1925 Sb.

K vydáním náleží: 1. náklady s ukládáním d-y (viz dotyčné položky v rozpočtech státních), 2. úroková služba z bankovek zadržovaných při okolovací akci, ze zálohových účtů a pokladničních poukázek býv. Rak.-uher. banky (se svolením parlamentní kontrolní komise podle § 1, odst. 4., zák. o d.), 3. výplaty poplatníkům (vlád. nař. č. 319/1922 Sb.) a 4. zálohy na splacení státních bonů podle čl. XII. zák. č. 102/1925 Sb. (srov. v odd. IX., č. 2.). Všechny tyto platby z titulu d-y vycházející opět do oběhu nejsou komerčně kryty.

Ještě dnes se tu a tam tvrdívá, že měnového účele by se bylo dosáhlo rychleji a bez hospodářských otřesů, kdyby se byla d. vyměřila a vybrala veskrze hned v prvních letech před deflací (1922).

Vskutku již v září 1919 žádal fin. výbor Národ. Shromáždění, aby se d. vyměřila podle příznání a teprve pak aby následovalo definitivní vyměření v řádném řízení.

K uskutečnění nedošlo, neboť uznaly se (moje) důvody mluvící proti: soudě ze soupisů budou přiznávány hodnoty k 1. I. 1914 příliš vysoké a k 1. III. 1919 příliš nízké, přiznání budou nestejněměrná, nespokojivý výsledek d-y zejména co do dzpř. by nezůstal tajným a zdiskreditoval by stát v očích ciziny, která by usuzovala, že buď náš stát není tak bohatým, za jaký se pokládá, nebo že nízká morálka obyvatele nebo neschopnost finanční správy jest vinna na malém výsledku, nepříznivý dojem by v obou případech způsobil značnou škodu v době, kdy čl. stát se teprve na mezinárodním fóru uváděl a to v prvních letech jako stát hledající úvěr, dále byla by to dvojí práce, prvá zvrhla by se v mechanické uložení podle příznání, druhá by se vzhledem k velikým a naléhavým úkolům odkládala s ohledem na to, že uložení d-y

jest již vlastně odbyto, anebo by se prováděla chvatně na úkor důkladnosti v ne prospěch státu a snad i poplatníků, uvážíme-li v jak kritickém stavu se vyměřovací úřady v té době nalézaly a konečně i vážné úvahy národohospodářské mluvily pro to, aby odčerpávání přebytečného oběživa se nedálo najednou.

Než myšlenka byla odložena, avšak ne pohřbena. V září 1920 nařídilo min. financí v 5 okresech v Čechách, na Moravě a ve Slezsku na zkoušku uložení d-y podle příznání (provisorně podle § 39 zák. o d.) a pak definitivně. Výsledky ze 4 okresů (pátý nebyl včas hotov) potvrdily skvěle oprávněnost obav již v r. 1919 tlumočených. Výsledky na př. u fyzických osob byly tyto:

	Čistý majetek v mil. Kč		Dzm. v mil. Kč	Dzpř.
podle	1914	1919		
příznání .	690·8	1275·6	54·5	56·1
komise . .	812·8	1894·7	95·4	130

čili více v procentech o

17·7	48·5	75	131·72
------	------	----	--------

Patrně, že myšlenka provisorního vyměření en masse padla a že se započalo v červenci 1921 hned s definitivním vyměřováním; provisorní vyměření připuštěno jen výminečně (u poplatníků s jměním 10 nebo přes 10 mil. Kč). Započítání d-y s vyměřováním d-y nebylo fyzicky možné, jednak soupisy zaneprazdňovaly finanční správu plně po celý r. 1919 a 1920 a v prvním pololetí 1921 musilo se nakvap přikročit k vyměřování nově zavedené daně z obrátu. Stát musel v první řadě žít a výdaje státní hroživou měrou narůstaly. A že se ani od r. 1921 nepodařilo obrovský úkol jedním tahem zdolat, pochopí jen ten, kdo zblízka viděl, jak slabé byly síly aparátu finanční správy (hlavně konceptní personál kvantitativně absolutně nestačící a z části nezpracovaný) a jak obrovské byly úkoly, které musel zmocit!

IX. Statistika ke dni 31. XII. 1927.

Podle sestavy Nejv. účet. kontr. úřadu (č. 1 a 2).

1. Celkový výnos dzm. a dzpř.

1. Platba hotovými podle § 55, odst. 1, č. 1 a 4, zák. o d.	4.364,110.670·77 Kč
2. Odvody St. poz. úřadu na 15%ním příspěvku z titulu splátek podle § 5 zák. č. 323/1921 Sb.	87,658.520·66 „

3. Odvody St. poz. úřadu z titulu $\frac{3}{7}$ přírážky k náhradě za parcely podle § 14 zák. č. 77/1922 Sb.	103.214.60 Kč
4. Platba cennými papíry	26,497.315.59 „
5. Splátky záloh poskytnutých ku proplácení bonů (z úrokových úspor) podle čl. XII. zák. č. 102/1925 Sb.	19,946.933.20 „
Celkem hotově	4.498,316.654.82 Kč
6. Platba zůstatky váz. žír. účtů Rak.-uh. banky (§ 55, odst. 1, č. 1 a 3, zák. o d.)	206,826.196.99 „
7. Platba váz. pokl. poukázkami Rak.-uh. banky (§ 55, odst. 1, č. 1 a 3, zák. o d.)	121,933.432.02 „
8. Platba vkladními listy:	
a) peněžních ústavů za tyto a jich komitenty	
Bank. úřadem	724,059.721.23 Kč
b) přímo u berních úřadů	737,060.154.92 „
c) vkladní listy na cestě	9.410.— „
	61,129.286.15 „
Celkový výnos dávky činí tudíž	6.288,205.569.98 Kč

2. Dispozice hotovým výnosem.

Z hotového výnosu d-y ve výši	4.498,316.654.82 Kč
bylo použito do 31. XII. 1927:	
1. Na refundaci vkladních listů vyplacených finanční správou (finanční zákony o státním rozpočtu pro leta 1921 a 1922)	622,223.688.85 Kč
2. Na refundaci paušalovaného nákladu na režii za r. 1920—1927 (finanční zákony o státním rozpočtu)	181,400.000.— „
3. Na refundaci výloh a poplatků šek. žír. účtu č. 43000	1,067.486.24 „
4. Na refundaci 1%ních úroků stát. půjčky bankovní (§ 1 zák. č. 84/1919 Sb.)	52,034.661.87 „
5. Na výplatu vkladních listů podle vl. nař. č. 319/1922 Sb.	566,953.676.54 „
6. Na refundaci úroků z převzatých žír. účtů Rak.-uh. banky, vyplacených za dobu od r. 1919—1926	24,172.249.23 „
7. Na refundaci úroků z převzatých pokl. pouk. Rak.-uh. banky vyplacených za dobu od r. 1919—1923	31,469.733.58 „
8. Na refundaci vyúčtovatelného nákladu na vybírání d-y v r. 1919—30. VI. 1927 (finanční zákony o státním rozpočtu)	45,674.851.67 „
9. Jako záloha na vyplácení státních bonů podle čl. XII. zák. č. 102/1925 Sb.	341,407.395.30 „
	1.867,408.743.28 „
Celkem	2.630,907.911.54 Kč
čili o tolik byl blok nekrytého oběživa z plateb hotovými zmenšen.	

3. Předpis na d. a její pravděpodobný výnos.

Předpis na dzm. a dzpř. osob fyzických a právnických činí podle výkazů min. financí koncem r. 1927 okrouhle osob fyzických	10.5 miliard Kč
osob právnických	1.3 „ „
	11.8 miliard Kč

tato číslice se ohledně fyzických osob velice blíží číslici, kterou vypočítává Státní statistický úřad v č. 1 a 2 „Stat. věstníku“ 1923 a přímo nápadně souhlasí s původním

odhadem vl. návrhu (č. tisku 2267, str. 51) na 12 miliard Kč. Poněvadž se pravděpodobný úbytek plynoucí z §§ 1—3 nov. odhadl okrouhle na 1½ miliardy Kč (vl. návrh tisk 4191, str. 1) a úbytek plynoucí z § 5 nov. nelze vůbec odhadnouti, možno se zřetelem k četným snížením dávky na odvolání, podle §§ 15, odst. 5, 31, 56 zák. o d., dále podle zák. č. 323/1921 a 216/1924 atd. počítati, pokud jde o skutečný výnos, podle mého osobního názoru okrouhle asi s 7·5 miliardami Kč.

Na statistice d. podrobeného jmění, jež dovoluje jistý závěr na výši národního jmění se pracuje od 2 let ve Státním statistickém úřadě na podkladě individuálních sčítacích lístků. Předběžné výsledky z více okresů uveřejnil tento úřad ve svém „Věstníku“ v r. 1928.

X. Literatura.

Výše zmíněné tisky Národního shromáždění a stenografické protokoly o 33. schůzi Národního shromáždění; Rašín: „Můj finanční plán“, Praha 1920; týž: „Finanční a hospodářská politika československá do konce r. 1921“, Praha 1922; Fořt: „O desateru valutových příkázání“, Praha 1922; týž: „Nástin měnového plánu stabilizačního“, Praha 1923; Engliš: „Otázky a názory“, Praha 1926 (zejména články o d-ce ze září 1919, února 1920 a března 1925); diskuse o použití d-y: Engliš, Macek, Pazourek, Fousek v „Našidotě“ č. 1, 2, 3, 6, 9 roč. 33., v „Lidových novinách“ dne 23. V., 30. V., 6. VI. 1926 a v „Národních listech“ 6. VI. 1926; Fux: Komentované vydání zák. o d-ce ve sbírce vydávané „Československým Komparem“, I. díl, Praha 1922, II. díl, Praha 1924.

Boleslav Fux.

Dávky horní.

D. h. jsou dávky, jež horní podnikatel musí státu odváděti z titulu nabytého horního oprávnění (horní propůjčky, výhr. kutiště). Původ jich sluší hledati ve výsostném právu státu ku dobývání vyhrazených nerostů, ježž využití přenáší se na toho, kdo splnil podmínky horním zákonem stanovené. Ostatní daně a dávky, jež majitel hor je povinen odváděti (daň pozemková, daň výčelková, daň z uhlí atd.), pod pojem dávek horních nespádají, rovněž jako různé poplatky a příspěvky, na př. bratrské pokladně hornické a pod.

Před vydáním horního zákona z 23. V. 1854, č. 146 ř. z., byla úprava dávek horních nejednotná. Vytírán byl jednak horní desátek z hrubé těžby, jednak vybírány i různé periodické platy. V zemích českých byly to t. zv. „Quatembgeld“ 8 zl. ročně a „Fristgeld“ 6 zl. ročně z každé míry. Horní desátek původně in natura vybíraný, každý desátý ckov vytěženého nerostu, byl později po většině paušalován v penězích a ve většině případů snižován pod 10% a i vůbec promíjen. Horní zákon z r. 1854 ponechal v zásadě desátek horní (Bergwerksfrone) v platnosti a zavedl jednot-

nou dávku „měrné“ za propůjčenou dolovou nebo povrchovou míru, aniž by však stanovil jejich výši. Na druhé straně zrušil všechny ostatní do té doby vybírané dávky. Zákonem z 28. V. 1862, č. 28 ř. z., zrušen byl horní desátek vůbec a „měrné“ stanoveno obnosem 6 zl. konv. m. ročně za jednu jednoduchou dolovou a za normální povrchovou míru. Zároveň však zavedeno „kutebné“ za každé výhradné kutiště ve výši 20 zl. konv. m. ročně. Obě dávky ty sníženy později na 4 zl. ročně každá.

Československá republika upravila d. h. zákonem z 25. VI. 1919, č. 368 Sb., takto:

Měrné činí 40 Kč ročně z jednoduché dolové (45.116 m²) neb maximální povrchové míry (115.000 m²); pro dolové míry, které byly propůjčeny na základě starších předpisů a mají větší nebo menší rozlohu než uvedená jednoduchá dolová míra, pro menší povrchové míry a pro „přebytky“ vyměřuje se měrné v poměru jejich plochy k uvedené jednotce. Měrné odvádí se bez ohledu na to, je-li míra v provozu, neb byla-li povolena lhůta a pracuje-li se se ziskem nebo se ztrátou. Měrné odvádí se půlletně předem a to vždy k 1. lednu a 1. červenci bernímu úřadu, v jehož obvodě dotyčná míra leží. Nové propůjčky podléhají zdanění počínaje nejbližším pololetím. Báňské hejtmanství předpisuje měrné na základě svého katastru propůjček. Měrné vázne na horním objektu a ručí tedy majitel propůjčených měř těmito za veškeré měrné, jež bylo z nich předepsáno, nehledě k tomu, dluhuje-li je sám, neb dřívější vlastník; samozřejmě přísluší mu regresní právo oproti dřívějšímu majiteli. Osobně celým svým majetkem ručí majitel hor pouze za dávky, které dluhuje sám za dobu svého vlastnictví a to i v tom případě, byly-li míry později převedeny na osobu jinou. Spolu-vlastníci hor ručí bez ohledu na poměr svých podílů nerozdílnou rukou za odvádění měrného.

Kutebné činí 24 Kč ročně za každé ohlášené výhradní kutisko. Kutebné předpisuje báňský revírní úřad na základě svého